

Forsøgsordning for frie bymidter
Webinar den 3. marts 2022

Dagsorden

Kl. 10.00 Velkommen og præsentation af Bolig- og Planstyrelsen

Om forsøgsordning med frie bymidter

Overordnet proces

Formål

Opgaver

De tilknyttede midler

Om ansøgningsprocessen

Interessetilkendegivelsen

Den kvalificerede projektbeskrivelse

Øvrige bymidte-initiativer

Kl. 11.00 Spørgsmål

Kl. 12.00 Tak for i dag

Overordnet proces for forsøgsordningen

1. feb 2022:	Åbning for interessetilkendegivelse fra landets kommuner
25. apr 2022:	Frist for kommunernes interessetilkendegivelse
Juni 2022:	Offentliggørelse af 10 bymidter, som er udvalgt til forsøgsordningen
Januar 2023:	Frist for kvalificeret projektbeskrivelse fra de 10 udvalgte bymidter
Oktober 2023:	Fremsættelse af lovforslag, der giver hjemmel til de konkrete forsøg
2024:	De konkrete forsøg sættes i gang og der kan søges midler
2026:	Midtvejsevaluering
2029:	Efter 5 år afsluttes og evalueres forsøgene

Formål: Den politiske aftale

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne om Mere liv i bymidter og landdistrikter af 29. november 2021:

- Der er behov for at understøtte kommunernes arbejde med at **skabe levende bymidter i de mindre og mellemstore byer** og sikre **lokale velfærdsfunktioner**.
- 10 bymidter skal sættes **fri af eksisterende lovgivning** for at afprøve nye tiltag, der kan understøtte levende bymidter.
- Det er en forudsætning, at der etableres **lokale velfærdsfunktioner i samarbejde med lokale aktører** som en del af forsøgsordningen.

Formål: Mindre og mellemstore byer

Bymidterne ligger i byer på mellem 4.000-20.000 indbyggere

Undtagelser kan gives for byer med færre eller flere indbyggere, hvis det kan begrundes i ansøgningen

Fx hvis byen har færre end 4.000 indbyggere, men er den største by i kommunen og betjener et stort opland

Eller hvis byen oplever store udfordringer, selvom den har flere end 20.000 indbyggere

Opgave: Fravige lovgivning og bindinger

De 10 bymidter får mulighed for at fravige eksisterende lovgivning og bindinger for at skabe levende bymidter og styrke den nære velfærd.

- Der er tale om en forsøgsordning i stil med tidligere frikommuneforsøg.
- Hensigten er, at kommunerne skal have størst mulig frihed, hvor det ikke strider mod Grundloven, EU-retten eller internationale konventioner.
- Det står som udgangspunkt frit for kommunerne at pege på lovgivning, der står i vejen for jeres projekter og ideer. Fritagelsen vil som udgangspunkt gælde inden for den afgrænsede bymidte.

Eksempler på lovgivning og bindinger kan være:

- Grænsetrækningsproblematikker ift. hvad det offentlige og private kan finansiere, fx istandsættelse og brug af tidligere offentlige bygninger ifm. samlokalisering af offentlige og private funktioner.
- Afprøvning af den forpligtende samarbejdsmodel Business Improvement Districts (BID's), hvor et flertal blandt lokale aktører efter en lokal afstemning kan forpligte de øvrige aktører i bymidten til at deltage i udviklingen og bidrage økonomisk til at forbedre bymidten.

Opgave: Nytænke lokale velfærdsfunktioner

De 10 bymidter skal afprøve nytænkende indsatser, kreative løsninger og nye samarbejdsformer for at skabe levende bymidter og styrke den nære velfærd.

Kommuner, der indgår i forsøgsordningen, **forpligter sig til at etablere lokale velfærdscentre** med nye tilbud og funktioner, der kan skabe nærhed og understøtte bylivet som fx

- Borgerservice
- Biblioteker
- Sundhedsfunktioner (læge, tandlæge, fysioterapeut, fodterapeut osv.)
- Kulturskoler
- Aktivitetscentre, tilbud til ældre, fritidsaktiviteter

Velfærdsfunktionerne sammentænkes og samlokaliseres med bymidtens øvrige funktioner og byliv i et samarbejde med byens øvrige parter.

Lokale private og civile aktører, som fx lokale ildsjæle og foreninger, skal inddrages i et bredt samarbejde med kommunen.

De tilknyttede midler

- Der afsættes 100 mio. kr. til byfornyelse i bymidterne og 30 mio. kr. til lokale velfærdsfunktioner
- Midlerne fordeles til kommunerne ud fra en opgørelse af projektøkonomien i de 10 projekter
- Der er krav om 40 pct. kommunal medfinansiering

Sådan afgives interessetilkendegivelse

Ansøgningskema findes på planinfo.dk under plantemaet bymidter

The screenshot shows the Planinfo website interface. At the top left is the 'Planinfo' logo. To the right are navigation links: 'Publikationer og vejledninger', 'Nyheder', 'Abonnér', 'Jobs', 'Om Planinfo', and 'Kontakt'. Below this is a main navigation bar with 'Plantemaer', 'Kommuneplanlægning', 'Lokalplanlægning', 'Landsplanlægning', 'Udlejning', and 'Plandata.dk'. A breadcrumb trail reads 'Forside / Plantemaer / Bymidter / Forsøgsordning med frie bymidter'. On the right side of the page are social media icons for Facebook, LinkedIn, Twitter, Email, and Print. The main content area features a teal header for 'Plantemaer' and a list of sub-topics: 'Bymidter', 'Partnerskab for levende bymidter', 'Testbyer i Partnerskab for levende bymidter', 'Værktøjskasse til levende bymidter', 'Forsøgsordning med frie bymidter' (highlighted), 'Byudvikling', 'Erhverv', 'Kulturarv', and 'Landzoneadministration'. The article 'Forsøgsordning med frie bymidter' is dated 10.02.2022. The text describes a broad majority in the Folketinget that has entered into agreements to create more life in bymidter and landdistrikter. It mentions that the trial arrangement with free bymidter is being implemented with an invitation to municipalities to express interest by April 25, 2022. A call-to-action box on the right says 'Læs mere' and 'Ansøgningskema Invitation til kommunerne'. The background of the page features a faint map of a city street grid.

Interessetilkendegivelsen

Udvælgelseskriterier til forsøgsordningen

Der vil blive lagt vægt på følgende forhold ved udvælgelsen af de 10 bymidter i prioriteret rækkefølge:

1. Der er tale om nytænkende og innovative indsatser og samarbejdsformer.
2. Bymidten rummer potentiale til at fastholde et byliv og den har betydning for den lokale serviceforsyning i et større opland.
3. De 10 bymidter repræsenterer tilsammen en bred vifte af forskellige indsatser og samarbejdsformer.
4. De 10 bymidter repræsenterer tilsammen både mindre og større byer, og byer med forskellige oplandsfunktioner og potentialer.
5. Der er geografisk spredning, så der så vidt muligt indgår byer fra alle regioner.

Den kvalificerede projektbeskrivelse

Juni 2022:

Offentliggørelse af 10 bymidter, som indgår i forsøgsordningen

Fastlæggelse af krav til den kvalificerede projektbeskrivelse

- Beskrivelse af projekt, aktører og økonomi/finansieringsbehov
- Beskrivelse af lovgivning eller bindinger, det ønskes at fravige
- Beskrivelse af mål, delmål og evalueringskriterier

Sideløbende med udarbejdelse af de kvalificerede ansøgninger vil de relevante ressortministerier afklare, om der kan gives hjemmel til de ønskede forsøg

Januar 2023:

Frist for kvalificeret projektbeskrivelse fra de 10 udvalgte bymidter

Oktober 2023:

Fremsættelse af lovforslag, der giver hjemmel til de konkrete forsøg

Øvrige initiativer til levende bymidter

Partnerskab for levende bymidter

- Fem testbyer afprøver anbefalinger og værktøjer
- I slutningen af 2022 evalueres forløbet og det vurderes om anbefalinger og værktøjer skal justeres og suppleres.

Aftale om mere liv i bymidter og landdistrikter

- Statslig pulje på 180 mio. kr. til byfornyelse

EU-strukturfondsmidler til levende bymidter

- Under EU's Regionalfond er afsat 140 mio. kr. til levende bymidter i byer med 4.000 - 20.000 indbyggere.
- Midlerne udmøntes over flere calls. Det første i efteråret 2022.

Spørgsmål?

Send ansøgningen, som besvarer de 6 spørgsmål senest 25. april 2022 kl. 23.59 til piagra@bpst.dk

Hold jer opdateret på planinfo.dk

Skriv til kasson@bpst.dk, hvis I har yderligere spørgsmål

Tematisk opsamling på Q&As fra BPSTs webinar den 3. marts 2022

Først, mange tak for gode spørgsmål til forsøgsordningen med frie bymidter!

Vi har over de nedenstående slides forsøgt at samle svarene på jeres spørgsmål under følgende temaer.

- Ansøgningskriterier for at søge forsøgsordningen
- Afgrænsning af bymidten
- Krav om etablering af velfærdsfunktioner
- Mulighed for fravigelse fra eksisterende lovgivning og/eller etablering af ny hjemmel
- Anvendelsen af midlerne i forsøgsordningen
- Midler til fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner
- Interessetilkendegivelse og aktørinddragelse
- Formidling af forsøgsordningens erfaringer og vidensdeling
- **Q&As besvaret efter webinar**

Ansøgningskriterier for at søge forsøgsordningen

Som udgangspunkt er forsøgsordningen målrettet byer med mellem 4.000 og 20.000 indbyggere, opgjort af Danmarks Statistik jf. statistikken BY1:
<https://www.statistikbanken.dk/BY1>.

I den centrale del af hovedstadsområdet, hvor byerne er vokset sammen, opgør Danmarks Statistik en række byer som "del af Hovedstadsområdet", hvorfor det kan være vanskeligt at vurdere byens indbyggertal. Der kan derfor godt lægges en anden metode til grund for opgørelsen af indbyggertallet, hvis ansøgningen vedlægges dokumentation i form af en opgørelse over indbyggertallet og et kort over den geografiske afgrænsning af byen.
(fortsættes)

Ansøgningskriterier for at søge forsøgsordningen (*fortsat*)

Forsøgsordningen er målrettet mindre og mellemstore byer, som har betydning for den lokale service-forsyning i et større opland. Forsøgsordningen er derfor som udgangspunkt ikke målrettet det indre storbyområde i hovedstadsområdet (håndfladen), eller mellemstore byer, som ligger meget tæt på en anden mellemstor by i et tæt befolket byområde, som det kan være tilfælde i byfingrene i hovedstadsområdet. Kommuner i byfingrene i hovedstadsområdet kan godt søge om at blive en af de 10 frie bymidter, men bør under ansøgningskemaets spørgsmål om bymidtens udfordringer, potentialer og funktion i oplandet lægge vægt på at beskrive bymidtens betydning for den lokale serviceforsyning i oplandet, herunder redegøre for størrelsen og udbredelsen af oplandet set ift. funktioner i nabo-byområderne.

Se afgrænsningen af håndfladen her:

https://planinfo.erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/fingerplan2019_stor.png

En kommune kan godt sende interesselilkendegivelse for flere byer.

(fortsættes)

Ansøgningskriterier for at søge forsøgsordningen (*fortsat*)

Det er ikke nødvendigvis de byer, som oplever de største udfordringer, der udvælges til forsøgsordningen, da der er fokus på at opnå erfaring med forskelligartede byer, med forskelligartede udfordringer. Forsøgsordningen har til formål at give kommuner mulighed for at arbejde med nye og innovative måder at styrke bymidterne på, så der er fokus på potentialerne og nytænkende og innovative projekter.

Der vil blive lagt vægt på følgende forhold ved udvælgelsen af de 10 bymidter i nedenstående prioriterede rækkefølge:

1. Der er tale om nytænkende og innovative indsatser og samarbejdsformer.
2. Bymidten rummer potentiale til at fastholde et byliv og den har betydning for den lokale serviceforsyning i et større opland.
3. De 10 bymidter repræsenterer tilsammen en bred vifte af forskellige indsatser og samarbejdsformer.
4. De 10 bymidter repræsenterer tilsammen både mindre og større byer, og byer med forskellige oplandsfunktioner og potentialer.
5. Der er geografisk spredning mellem bymidterne, så der så vidt muligt indgår byer fra alle regioner.

Afgrænsning af bymidten

I forsøgsordningen tages der udgangspunkt i den bymidteafgrænsning, der fremgår af kommuneplanens retningslinjer for detailhandel. Det gælder både for det projekt, som ønskes gennemført mht. etablering af nye velfærdsfunktioner og for den lovgivning, der bliver mulighed for at fravige. Forsøgsprojektets afgrænsning kan dog ændres, hvis der er behov for det, enten i form af en udvidet eller mindsket afgrænsning.

Det kan fx være med henblik på at kunne inkludere eksisterende bygningsmasse i forsøget, som ligger umiddelbart uden for kommuneplanens bymidteafgrænsning, eller for at afgrænse rækkevidden for forsøgsprojektets fravigelser fra eksisterende lovgivning indenfor kommuneplanens bymidteafgrænsning. Udvidelser skal ligge i direkte forbindelse med kommuneplanens bymidte, da forsøgsordningen har til formål at generere mere liv i bymidten og derfor må der ikke blive for lang afstand mellem funktionerne. Det vil i forbindelse med den kvalificerede projektbeskrivelse blive afklaret, om kommuneplanens bymidteafgrænsning i så fald skal ændres, eller om det er mere hensigtsmæssigt at afgrænse forsøgets geografiske afgrænsning i lovforslaget, der giver hjemmel til forsøget.

Krav om etablering af velfærdsfunktioner

Det er et ansøgningskrav, at forsøgsprojektet omfatter etablering af lokale velfærdsfunktioner. Kravet om etablering af lokale velfærdsfunktioner vil kunne opfyldes ved etablering af nye funktioner eller udbygning og/eller videreudvikling af allerede eksisterende funktioner. Det er ligeledes muligt at ansøge med udgangspunkt i et allerede planlagt projekt, hvis det kan forbindes med forsøgsordningens formål, kriterier og krav. I så tilfælde vil dette skulle beskrives i sammenhæng med forsøgsordningens formål om at nytænke og innovere velfærdsfunktioner. Evt. allerede allokerede projektmidler vil i så fald også kunne indgå i den kommunale medfinansiering af forsøgsprojektet – læs mere om kravet om kommunal medfinansieringen nedenfor.

Der er bevidst ikke foretaget en præcis definition af, hvad der forstås ved 'lokale velfærdsfunktioner'. Det er omvendt et af udvælgelseskriterierne, at projekterne er nytænkende og innovative, og at velfærdstilbuddene skal udspringe af lokale behov og opretholde samme kvalitet som andre velfærdstilbud i kommunen.

(fortsættes)

Krav om etablering af velfærdsfunktioner (fortsat)

Lokale private og civile aktører, fx lokale ildsjæle og foreninger, skal inddrages i et bredt samarbejde med kommunen, og i udvælgelsen af forsøgsbyerne lægges vægt på nye samarbejdsformer med lokale aktører og inddragelse af civilsamfundet, som styrker det lokale engagement.

Det er hensigten, at forsøgsordningen kan åbne muligheder for nye og innovative bud på, hvordan lokale velfærdsfunktioner kan bidrage til at skabe levende bymidter.

Ved det afholdte webinar d. 3. marts nævnte deltagerne flere eksempler på nye typer af velfærdsfunktioner, herunder fx samlokalisering af plejehjem med offentligt tilgængelige funktioner og et spisested, og virtuelle/digitale løsninger koblet til fysiske byrum og velfærdsfunktioner.

Mulighed for fravigelse fra eksisterende lovgivning og/eller etablering af ny hjemmel

Muligheden for fravigelse af eksisterende lovgivning er ikke begrænset til planloven, og kommunerne opfordres derfor til at tænke bredt på tværs af lovmæssige bindinger.

Muligheden for at fravige eksisterende lovgivning er tidsbegrænset til forsøgsperioden.

Forsøgsordningens virkninger bliver evalueret med henblik på at vurdere, hvorvidt der er grundlag for at ændre lovgivningen permanent.

Det er ikke et krav, at forsøgsordningens byer fraviger eksisterende lovgivning, eller kræver etablering af nye lovhjemler, det er en mulighed.

Der er ikke krav om, at interesselikendegivelsen indeholder en plan for, hvad der skal ske i bymidten efter forsøgsordningens afslutning.

Anvendelsen af midlerne i forsøgsordningen

Til de 10 udvalgte bymidter er der afsat følgende:

- 100 mio. kr., som udmøntes med 25 mio. kr. årligt i 2024-2027 til fornyelse af bymidterne. Midlerne kan gå til områdefornyelse, bygningsfornyelse eller friarealforbedring.
- 30 mio. kr. i 2024 til medfinansiering af placering af lokale velfærdsfunktioner i bymidten. Midlerne kan gå til etablering (opførelse eller ombygning) og drift (herunder f.eks. tilskud til løn).

Midlerne er forbeholdt de 10 udvalgte bymidter og bevilges årligt på baggrund af projekternes godkendte bevillingsbehov og projekternes faktisk afholdte udgifter. Ubrugte puljemidler kan overføres til næstkommende finansår inden for forsøgsperioden.

Der er krav om 40 pct. kommunal medfinansiering.

Midler til fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner

Ud over de 130 mio. kr. afsat til forsøgsordningen, er der også afsat 180 mio. kr. til fornyelse af bymidter i byer mellem 4.000 og 20.000 indbyggere i perioden 2022-2027. Midlerne kan søges af alle byer i denne størrelse, såfremt de objektive kriterier opfyldes.

Lovgrundlaget for udmøntningen forventes vedtaget af Folketinget i maj 2022 og midlerne forventes udmøntet fra 2. halvår af 2022.

De 10 udvalgte bymidter til forsøgsordningen vil også kunne søge denne pulje, dog ikke til samme konkrete projekt eller bygning.

Der er krav om 40 pct. kommunal medfinansiering.

Kommunal medfinansiering

Der er et krav om 40 pct. kommunal medfinansiering ved tilsagn om forsøgsordningens midler.

Kommunens medfinansiering kan ikke erstattes af tilskud fra private fonde eller lignende.

Kommunens medfinansiering kan ikke bestå af medarbejderressourcer.

Forsøgsprojekter vil godt kunne opnå tilsagn om støtte, selvom de indgår i projekter, som kommunalbestyrelsen allerede har vedtaget og finansieret, som fx større byomdannelsesprojekter med lang implementeringshorisont.

Der er således ikke krav om, at den kommunale medfinansiering først afsættes på kommunens budget efter bymidten er udvalgt som en af de 10 frie bymidter.

Det er ikke et krav at forsøgsbyerne søger puljemidler.

Interessetilkendegivelse og aktørinddragelse

Det er ikke et krav, at de lokale aktører er medafsendere af interessetilkendegivelsen eller er inddraget på forhånd. Forsøgsordningen har blandt andet til formål at styrke brede samarbejder mellem flere aktører og udvikling af nye samarbejdsformer, og det vil derfor være en fordel at beskrive indledende ideer og refleksioner om, hvordan de lokale aktører kan mobiliseres. Der lægges vægt på nye samarbejdsformer med lokale aktører og inddragelse af civilsamfundet, som styrker det lokale engagement.

Alle lokale aktører er relevante at inddrage; private, civile, virksomheder, kommunale etc.

Formidling af forsøgsordningens erfaringer og vidensdeling

De 10 bymidter vil blive organiseret i et netværk med henblik på at facilitere vidensdeling og erfaringsudveksling igennem forsøgsordningens løbetid. Det er samtidig ambitionen, at der løbende arrangeres åbne webinarer m.m., så flest mulige kommuner kan få gavn af den viden og de erfaringer forsøgsordningen forventes at generere.

Der vil blive gennemført en evaluering af forsøgene mhp. at vurdere, om der er grundlag for at foreslå varige lovændringer og udbrede de øvrige erfaringer, som de 10 byer har opnået i arbejdet med at skabe levende bymidter og styrke den nære velfærd.

Evalueringskriterier og de 10 bymidters bidrag til evalueringen vil blive fastlagt i forbindelse med den kvalificerede projektbeskrivelse, efter de 10 bymidter er udvalgt.

Q&As besvaret efter webinar

- **Må man godt anvende et andet format eller skabelon – eller skal man anvende de fremsendte ansøgningsskema?**

BPST forventer som udgangspunkt, at I beskriver jeres forsøgsprojekt så udtømmende som muligt ved besvarelsen af de 6 spørgsmål, som fremgår af ansøgningsskemaet. I er velkommen til at anvende et andet format eller skabelon, så længe det er tydeligt fremgår, hvor I besvarer hvilket af de 6 spørgsmål.

- **Må man godt vedlægge bilag til ansøgningen?**

I er velkommen til at vedlægge bilag til ansøgningen, men udvælgelsen af de 10 bymidter til forsøgsordningen vil primært være baseret på besvarelsen af de spørgsmål, som fremgår af ansøgningsskemaet.

Q&As besvaret efter webinarret

- **Hvor præcis forventer I, at interessetilkendegivelsen skal være i beskrivelsen af projekterne?**

Jo mere præcis og velbeskrevet interessetilkendegivelsen kan være, desto stærkere står den. Det gælder også ift. hvor præcist, I kan argumentere for behovet for enten en regelfritagelse eller en ny hjemmel til at gennemføre forsøget.

Jf. beskrivelsen af prioriteringen af ansøgningskriterierne, så vil nytænkende og innovative indsatser og samarbejdsformer blive prioriteret højest. I den forbindelse vil det styrke chancen for at blive udvalgt, hvis I kan pege på, hvilke regler og lovgivningsmæssige barrierer I mener, der er behov for at blive fritaget fra, for at kunne gennemføre jeres innovative projekt.

Q&As besvaret efter webinarret

- **Kan forsøgsmidlerne anvendes til erhvervelse af ejendomme i bymidten?**

Forsøgsmidlerne kan godt indgå i forbindelse med køb af en ejendom.

- **Er det muligt at få refusion af udgifter, der er afholdt før den statslige udgiftsramme åbner til de 10 frie bymidter?**

Det er ikke muligt at få refusion fra forsøgsordningen for udgifter til f.eks. etablering af velfærdsfunktioner, hvis udgifterne er afholdt før den statslige udgiftsramme åbner i 2024.

Fandt du ikke svar på dit spørgsmål?

Du er meget velkommen til at skrive til os, hvis du ikke fandt svar på dit spørgsmål.

Skriv gerne til: kasson@bpst.dk